

Comparison and Educational Policy-making
XVII EDUCATION, SOCIETY AND CULTURE CONFERENCE (ESC)

Monday 1st of June, 2015
9.30–20.00
Siltavuorenpenger 5A,
Faculty of Behavioural Sciences,
University of Helsinki

Program & Abstracts

PROGRAMME

9.30–9.45 Opening of the XVII ESC Conference

9.45–10.45 Professor Jouni Välijärvi, Finnish Institute for Educational Research, University of Jyväskylä: **International large scale assessments and national education policy**

10.45–11.45 Professor Florian Waldow, Humboldt University, Berlin: **“Educational paradise” versus “examination hell”: Projecting images of the “good” and the “bad school” onto PISA top scorers**

11.45–13.00 Lunch break

13.00–14.30 Thematic sessions

14.30–15.00 Coffee*

15.00–16.45 Thematic sessions

17.00 Snacks and drinks*

*These are included for the participants.

All events will be held at Minerva Plaza,
Siltavuorenpenger 5A, Floor K2,
Faculty of Behavioural Sciences, University of Helsinki

KEYNOTES

**Professor Florian Waldow, Humboldt University, Berlin:
“Educational paradise” versus “examination hell”: Projecting images of
the “good” and the “bad school” onto PISA top scorers**

Educational reforms are frequently “lent” and “borrowed” across national boundaries. In the course of the last two decades or so, some top scorers in international large-scale assessments such as PISA have become particularly attractive as countries from which to borrow.

Many studies have shown that borrowing always is selective and adapts what is borrowed to the receiving context. The keynote address wants to take this line of reasoning one step further: not only does borrowing operate selectively and adaptively, what appears to be borrowed from other contexts does not even have to exist there. Thus, what appears to be transfer from one national context to the other often really should more adequately be called projection.

Also, the existing research on educational borrowing and lending has mostly studied positive models from which it is attractive to borrow and which serve to legitimate policy agendas. The presentation attempts to show that references to “education elsewhere” can also serve to construct negative models with the function of de-legitimizing policy agendas.

The keynote address will explore how PISA top scorers are used as projection screens for conceptions of the “good school” and the “bad school”. It will address why countries are selected as projection screens and which functions projection fulfils in the educational policy-making debate. The presentation will mainly focus on the German case, but will also take some comparative glimpses at Sweden and the United Kingdom. Empirically, it is mainly based on frame analyses of mass media.

Professor Jouni Välijärvi, Finnish Institute for Educational Research,
University of Jyväskylä:

International large scale assessments and national education policy

Education policy in most countries aims to guarantee for young people adequate knowledge and skills for decent life in the modern society. International large scale assessments offer many possibilities to analyze equality and equity in education systems worldwide. The most advanced systems manage to bring 95 percent of students to minimum level in reading literacy, mathematics and science at the end of their compulsory studies when in some other systems only less than 20 percent reach the minimum level.

Variation between individual students in their basic skills is also enormous. This means that the readiness of young people for further studies, working life, active citizenship, and lifelong learning in general varies a lot. Learning outcomes are also related to many individual, socio-economic and societal factors. Some correlations are universal in nature (e.g. socio-economic status and cognitive skills), some related to cultural factors. In Finland, for instance, correlations between affective factors (engagement, self-concept, interest etc.) and cognitive outcomes are very high, but in many other countries these factors do not seem to be related at all. In the Finnish education policy importance to focus on pedagogy and well-being of students is resulted from this.

International studies produce important and reliable benchmarks for national policy making, but straightforward conclusions from the results must be made very carefully. In education, policy making should always lean on deep understanding of cultural values and practices. One can always learn from other countries, but never merely copy successfully models from one country to another.

BIOGRAPHIES OF THE KEYNOTE SPEAKERS

Florian Waldow is professor of comparative and international education at the Humboldt University, Berlin. Before assuming this post in 2013, he taught and researched at the University of Münster, Germany, and the Universities of Uppsala and Stockholm, Sweden. He took his doctorate at Humboldt University in 2005.

One of Professor Waldow's major areas of interest is educational "borrowing and lending". He is particularly interested in the ways in which the "international argument" serves to legitimate and de-legitimate policy agendas, and which role international comparative data such as the data produced by international large-scale-assessments play in these processes.

Another important area of interest is the cultural context of assessment (including its historical aspects) in a comparative perspective. He currently leads a major project financed by the German Research Foundation entitled "Different worlds of meritocracy? Educational assessment and conceptions of justice in Germany, Sweden and England in the age of 'standards-based reform'".

Jouni Välijärvi is a professor of education at the University of Jyväskylä, and he has been the director of the Finnish Institute for Educational Research since 1996. He has been working also at the National Board of Education (NBE) during his work career.

Professor Välijärvi has been involved in several national and international research projects on evaluation of learning outcomes, curriculum and teacher education, and published widely in his field. He has been the National Project Manager of the OECD PISA since 1998 and represented Finland in the IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) since 1996. He has been a member of expert and evaluation groups e.g. in OECD, EU, Ministry of Education, NBE, and Council of Finnish Municipalities. He is a member of the Board of Finnish Education Evaluation Centre and the chair of Higher Education Evaluation Committee. He has been invited to give keynote lectures and other presentations in several scientific conferences, seminars and workshops in more than 20 countries around the world.

Parallel session A (A1 - A5) 13.00–14.30, All events will be held at Minerva Plaza

	A1	A2	A3	A4	A5
Room	K222.1	K222.2	K227	K228	K229
Chair	Jaakko Kauko	Janne Varjo	Aarno Kauppila	Eeva Rontu	Antti Paakkari
	Teachers, school leaders and municipal school directors meet international knowledge assessments: PISA, TIMSS, PIRLS and ICCS <i>Daniel Arnesson, University of Umeå</i>	Kriittinen katsaus huono-osaisiksi nimettyjen koulujen kansainväliseen tutkimukseen <i>Heidi Vartiainen, University of Helsinki</i>	Are Model Pupils of PISA Happy at School? : Quality of School Life of Adolescents in Finland and Korea <i>Junghyun Yoon & Tero Järvinen, University of Turku</i>	Tuloksellisuus, joustavuus ja toimintavapaus - perusopetuksen rahoitus lainvalmisteluasiakirjoissa 1990-luvulla <i>Virpi Pakkanen, University of Helsinki</i>	The Role of Hope in Education for Democratic Citizenship: Synthetizing Critical Educational Philosophy of Freire and Torres <i>Katariina Tiainen, University of Helsinki</i>
	Teachers on the global policy agenda: The practical argumentation of the OECD, the European Commission and Education International <i>Tore Bernt Sørensen, University of Bristol</i>	"...then the problems of those houses inevitably affect this school." A case study of primary school teachers everyday work in segregating schools of Helsinki. <i>Meri Norola, University of Helsinki</i>	Policy in Context, Near and Far: a Comparative Study of English Language Teacher Education in Finland and Japan <i>Crystal Green, University of Jyväskylä</i>	Koulun autonomia kasvaa – rehtorin liikkumavaran elementit <i>Eero Väättäin, University of Helsinki</i>	A Nordic perspective on gender and sexual minority rights towards a queer utopia? <i>Jon Kjaran, University of Iceland</i>
	Rubick's cube effect: Social justice in the era of accountability in Finnish early childhood education <i>Majju Paananen, University of Helsinki</i>	Maahanmuuttajanuorten toisen asteen siirtymät <i>Mira Kalalahti, Janne Varjo & Markku Jahnukainen, University of Helsinki</i>	The impact of national cultural dimensions on the systems of quality assurance in higher education across Europe <i>Ancuta-Diana Prisacariu, University of Bucharest</i>	Kehittävä arviointi perusopetuksessa – mitä se merkitsee? <i>Tommi Wallenius, University of Helsinki</i>	Constructing sexual and gender diversity in the educational outreach work of Finnish Igbti human rights organisation Seta <i>Jukka Lehtonen, Hanken School of Economics</i>

Parallel session B (B1 - B5) 15.00–16.45, All events will be held at Minerva Plaza

	B1	B2	B3	B4	B5
Room	K222.1	K222.2	K227	K228	K229
Chair	Tore Sørensen	Heidi Vartiainen	Tommi Wallenius	Virpi Pakkanen	Tuuli From
	Think tanks and special advisers in English education policy-making <i>Jaakko Kauko, University of Helsinki</i>	Ammatillisen peruskoulutuksen uudistus ja sen suhteutuminen vammais- ja koulutuspoliittisiin linjauksiin <i>Aarno Kauppila & Anna-Maija Niemi, University of Helsinki</i>	Equity and Justice in the Transition from Compulsory to Upper-Secondary Education: The Role of Grading in Educational Choices <i>Najat Ouakrim-Soivio & Sirkku Kupiainen</i>	Meidän Petterille enemmän? Korkeakoulutettujen espoolaisäitien kouluvalintadiskurssit ja niihin sisältyvät arvostiridiat <i>Eeva Rontu, University of Helsinki</i>	Talking about the study to the children – material, entangled, critical and affirmative? <i>Riikka Hohti, University of Helsinki</i>
	Societal frames of schooling and official curriculum encountering: Ethos as dynamics of classroom culture <i>Hannu Simola, University of Helsinki</i>	Tutkimuskumppanuus ja tutkimuseettinen anonymiteetti <i>Katariina Hakala, Kehitysvammaliitto ry</i>	Basic education politics in Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden: national narratives? <i>Sonja Kosunen, Petteri Hansen & Venla Bernelius, University of Helsinki</i>	Perheiden kouluvalintastrategioiden dynamiikat <i>Janne Varjo & Mira Kalalahti, University of Helsinki</i>	Curriculum and Didaktik Education Traditions: What is changing and what is staying the same? A comparative perspective <i>Armend Tahirsylaj, The Pennsylvania State University</i>
	<i>Sami Julin</i>	Nollatoleranssillako väkivallasta vapaa perusopetus? <i>Sari Vesikansa</i>			There might be anyone behind your shoulder: reflections on archiving field notes <i>Sirpa Lappalainen, University of Helsinki</i>

A1 (13-14.30 K222.1)

Teachers, school leaders and municipal school directors meet international knowledge assessments: PISA, TIMSS, PIRLS and ICCS

Daniel Arnesson, University of Umeå

The aim of my thesis is to analyze local perceptions and understandings in Swedish municipalities and schools of the international programs for comparative school evaluation: PISA, TIMSS, PIRLS and ICCS. The theoretical framework draws on the notion of policy enactment (Ball et al. 2012). The work is based on semi-structured interviews with 23 teachers, 12 school leaders and 5 municipal school directors in 2011 and 2012. A central point of departure is that Swedish bureaucrats on street level (teachers) and mid-level (school leaders and municipal school directors) enjoy large discretion towards policies and policy instruments. The international comparisons are thus looked upon as policy instruments which the interviewees interpret, adjust to, forget, ignore or use as resources (Ball et al. 2012) Preliminary results indicate that most of the teachers rarely spoke about international knowledge assessments (IKA) that became rather invisible in the life of schools, while school leaders and school directors were more engaged aspects of IKA. On the other hand school staff is exposed to this kind of information on a regular basis through media and the public discussion. These assessments bring and naturalize the “new vocabulary of performance” (Ball 2003, p. 218), which largely appears to be embraced by teachers and school leaders. There are some municipal school directors that still try to resist the discourse of performance and act as “critics” (Ball et al. 2012) and they view fellowship among students, trust, values, inclusion, democratic working methods and that teaching is based on the students’ interest as equally important as results on assessments. International

comparisons seem to be coupled together with other policies and policy instruments to a powerful assemblage containing human capital theory, effectiveness, evaluations of output productivity and learning from the successful.

Teachers on the global policy agenda: The practical argumentation of the OECD, the European Commission and Education International

Tore Bernt Sørensen, University of Bristol

In the 21st century the political attention directed towards the teaching profession has intensified on a global level (Connell 2009; Robertson 2012). The OECD programme Teaching and Learning International Survey (TALIS) represents one of the most ambitious efforts so far to generate knowledge about the teaching profession and put teachers on the policy agenda internationally. In this paper I present preliminary findings from my PhD project. Focusing on TALIS, the project analyses the causes, mechanisms and outcomes of the increasing interest in teachers’ education and labour in the global education policy field (Lingard and Rawolle 2011). TALIS is a major research exercise. The programme is also a product of political contestation. The paper unpacks some of the complex modalities of power between organisations involved in the TALIS ‘education ensemble’ (Robertson and Dale 2015) and compares the practical argumentation of OECD, the global teacher union Education International and the Directorate General for Education and Culture of the European Commission with regard to their engagement with TALIS. On this basis, I argue

that the TALIS programme indicates that contemporary transformations in global educational governance (Meyer and Benavot 2013) confronts us with hard questions around democratic representation and the viability of national institutional arrangements. By applying critical discourse analysis (Fairclough and Fairclough 2012) to an empirical material consisting of policy documents and eleven theory-laden qualitative research interviews (Pawson 1996), conducted in the period July 2014 – February 2015, with staff and representatives of the three organisations, the paper highlights the strategic-relational character of political cooperation and contestation and raises questions on the implications of the intensified political attention directed towards the teaching profession globally for teachers' work and the representation of their interests.

Rubick's cube effect: Social justice in the era of accountability in Finnish early childhood education

Maiju Paananen, University of Helsinki

Policy trends travel across national boundaries. Borrowed policies however transform when they arrive to new contexts. More knowledge about the interplay between international policy trends and local educational contexts is needed. At international discourse, accountability has become one of the key elements of educational reforms (Ball 2001, 2003). It has not been a typical feature of Finnish early childhood education (ECE) system until recently. However, the idea of accountability has transformed when it has reached the Finnish ECE system (Paananen, Lipponen & Kumpulainen, forthcoming) which has been characterised by the ideal of educational equality and social justice. Working

with institutional ethnography (Smith 2005), my presentation explores the interplay between social justice and accountability agendas in daily life of Finnish ECE. In particular, I ask how ECE's social justice agenda is shaped and constituted in the era of accountability in everyday practices in Finnish ECE and what kind of patterns can be identified when exploring the intersection of these aims. The first part of this study consists of one day long self documentation conducted by 13 teachers, individual ECE plans of the children in their child groups and document elicited interviews (Collier, 1957; Harper, 2002) of the teachers. The second part of the data is produced by ethnographic observation. The data are analysed by leaning on the traditions highlighting the interplay between discursive and material features of institutional reality (see e.g. Jessop 2010; Ferraris 2013) which take into account both the discursively produced meanings of ECE as well as material and technical arrangements guiding the everyday practices in kindergarten. The presentation discusses whether this kind of inquiry that combines institutional ethnography and cultural perspectives on policy studies would provide insights for studies examining travelling policy paradigms.

A2 (13-14.30 K222.2)

Kriittinen katsaus huono-osaisiksi nimettyjen koulujen kansainväliseen tutkimukseen

Heidi Vartiainen, University of Helsinki

Jollain perusteella huono-osaisiksi nimettyjen koulujen (esim. disadvantaged, deprived, failing, poor, low-performing, low socio-economic) tutkimusta tehdään kansainvälisesti paljon, ja koulujen tukemisen keinoista puhutaan jopa teollisuudenalana. Koska koulun kehittämisen (school development, improvement, effectiveness, change) tutkimukset vaikuttaisivat jakaantuvat toisiinsa kriittisesti suhtautuviin koulukuntiin, ja koska ainakin osalla tutkimuksista on politiikkayhteyden vuoksi todellisia vaikutuksia koulujen oppilaisiin ja henkilökuntaan, on kiinnostavaa kysyä miten ja esimerkiksi millaisin käsittein huono-osaisiksi nimettyjä kouluja tutkitaan.

Esitykseni käsittelee ensimmäisiä havaintoja väitöstutkimukseni artikkelista, joka on kirjallisuuskatsaus huono-osaisiksi nimettyjen ala- ja yläkoulujen tutkimukseen vuosina 1995-2015. Aineistona on kasvatustieteen johtavien kansainvälisten joulukuun aiheeseen liittyviä artikkeleita. Valikoidusta aineistosta tavoitan koulun kehittämisen tutkimuksia erityisesti yhteiskunnista, joissa koulut ovat eri tavoin segregoituneet, ja joiden koulutuspolitiikka on muotoutunut uusliberalistisessa viitekehyksessä (Yhdysvallat, Englanti, Australia ja Uusi-Seelanti). Erityisesti school effectiveness -tutkimuksella on kriitikoiden mukaan

vahva yhteys uusliberalistisen koulutuspolitiikan käytäntöihin. Viime vuosina Suomessakin on havahduttu erityisesti urbaaniin koulujen eriytymiseen ja mahdolliseen huono-osaistumiseen, joten aihe on kiinnostava myös Suomen kontekstissa.

"...then the problems of those houses inevitably affect this school." A case study of primary school teachers everyday work in segregating schools of Helsinki.

Meri Norola, University of Helsinki

Previous studies show, that in Helsinki school segregation and learning results can be predicted according to areas socioeconomic status (SES) (Bernelius 2013). Yet there are schools that stand out from others with unexpected good learning results despite areal socioeconomic challenges. In the centre of this phenomenon are teachers that face these challenges in their work.

The study is a qualitative case study of three schools in Helsinki that are located in socioeconomically challenging areas and produce good learning results. Aim of the study is to add more qualitative information to previous school segregation study in Helsinki by looking into the social processes that affect the schools at a local level. The study was a part of Toimiva lähikoulu -project that was led by professor Hannu Simola. Data consists of ten teacher interviews that were collected from schools in spring 2014.

Areal challenges seemed to cause the schools specific challenges. These challenges were recognized and the schools aimed to respond to these with different methods. Teachers felt that working in these schools was more challenging than in average schools in Helsinki or other parts of Finland but they also liked their job. teachers and other school staff, students and their families. Recognition and acknowledgement of areal challenges had produced good structures and working environment. Teacher s relation to the job seems to be a key factor in this. At its best the school was able to include the surrounding residential area to school community. Schools in the study had managed to produce a well functioning and caring environment that made an effort to improve the wellbeing of school community and families in the area. The schools were able to produce an environment for teachers and students alike where support was received and given and good. With these actions schools were able to reduce the negative effects of urban segregation at a local level.

Maahanmuuttajanuorten toisen asteen siirtymät

Mira Kalalahti, Janne Varjo & Markku Jahnukainen, University of Helsinki

Suomalaisen koulutuspolitiikan haastavimpia kysymyksiä lienevät koulupudokkuuden estäminen ja nuorten tukevampi kiinnittyminen toisen asteen koulutukseen. Peruskoulun jälkeen vaikeuksissa ovat erityisesti maahanmuuttajataustaiset nuoret, joiden sosiaaliset ja kulttuuriset resurssit eivät tue riittävästi, eivätkä koulusaavutukset riitä asetettuihin koulutustavoitteisiin. Suomalaisen koulutusjärjestelmän tasa-arvoisuuden

tematiikan alle piiloutuu yhä enemmän erontekoja, jotka vaikeuttavat erityisryhmien tasapuolisia koulutusmahdollisuuksia. Myös maahanmuuttajanuorilla on keskimääräistä suurempi riski koulupudokkuuteen. (Kilpi-Jakonen 2011; Järvinen & Jahnukainen 2008.)

Kuvaamme tutkimuksessamme yhdeksäsluokkalaisten nuorten koulutusasteita, -odotuksia ja -valintoja. Juuri käynnistetyn tutkimushankkeen kokonaistavoitteena on ymmärtää ja tulkita erityisesti maahanmuuttajanuorten koulutussiirtymiä. Tutkimusjoukkomme koostuu moninaisista kulttuurisista taustoista tulevia nuoria, joita seuraamme toisen asteen valintaprosessista lähtien kolme vuotta. Näemme toisen asteen siirtymät koulutusurien haarautumana, transitiivaiheena, jonka luonteeseen kiteytyy erityisen paljon kontingenteja yksilöllisten valintojen, mahdollisuuksien rakenteiden ja sosiaalisten polkujen ristiaallokossa liikkuvia riskejä ja valintoja (ks. esim. Heinz 2009).

Esityksessä kuvaamme kyselytutkimuksen avulla tutkimusjoukkomme (n~400) peruskoulun päättöluokalla eli keväällä 2015. Kuvaamme nuorten valintoja, odotuksia ja asenteita pysähtyen erityisesti tulevaisuusorientaatioihin ja koulutususkoon. Alustavien havaintojemme mukaisesti maahanmuuttajanuorille ryhmänä ovat tyypillisempiä vahva koulutushalukkuus, kouluviihtyvyys ja myönteinen suhtautuminen tulevaisuuteen, mutta myös hankaluudet koulunkäynnissä ja ristiriitaisuus sosiaalisen ympäristön odotuksissa.

A3 (13-14.30 K227)

Are Model Pupils of PISA Happy at School? : Quality of School Life of Adolescents in Finland and Korea

Junghyun Yoon & Tero Järvinen, University of Turku

Since PISA has been implemented in 2000s, Finland and Korea became well-known as their superior academic achievements and competitive educational systems. Due to the effect of the international comparative assessment, trend of educational borrowing and transfer has been strengthened. East Asian education systems and Nordic education systems, which are considered to stem from very different political and socio-cultural backgrounds, have been cited as superior education models, formulating subtle tension between competitiveness and equality of education. However, how is the quality of school life (QSL) of Finnish and Korean students? QSL in this study is defined as students' general perception of their school well-being and satisfaction on their positive and negative experiences in their ordinary school life. Among the whole dimensions of QSL in my thesis, general satisfaction and democratic relations (teacher-student relation, peer relation, democratic ethos) are chosen to study QSL in this article. This article investigates Finnish and Korean students' views on their QSL. It also seeks to interpret how specific institutional, socio-cultural and historical aspects underlie and are linked to QSL. The data is collected from PISA 2012 student survey items which are relevant to the aspects of QSL. As for analysis, descriptive statistical analysis is conducted. The rates of positive answers (strongly agree, agree) are formulated and analysed. Secondly, factor analysis and reliability test are

carried out to confirm the construct validity and internal consistency within the questionnaire items. Thirdly, T-test and one-way ANOVA is employed to identify significant differences of the mean values among sum-scale variables. Possible assumptions in the light of QSL of Finnish and Korean students, implications on basic education innovation, and education model discourses (East-Asian model & Nordic model) will be briefly discussed.

Policy in Context, Near and Far: a Comparative Study of English Language Teacher Education in Finland and Japan

Crystal Green, University of Jyväskylä

This presentation considers how language education policy emerges as a context in language teacher educators' talk in Finland and Japan. In line with the shift toward an interpretive epistemological perspective in second language teacher education research (Johnson 2009), this study uses interview data to uncover how teacher educators talk about their own contexts. In-depth semi-structured interviews were conducted with eight English language teacher educators in Finland and sixteen English language teacher educators in Japan. All participants were university-based English-as-a-foreign language teacher educators who were either presently or recently involved in instructing in-service or pre-service language teacher training courses. Participants described the challenges facing new teachers, as well as their own work as teacher educators in preparing teachers to meet these challenges. In this study, context is understood as

constituted of emergent dialogic and material dynamic constraints which delimit, in spatial, temporal and relational terms, that which may be made meaningful. Contexts emerge in the teacher educators' talk as the self, near relational and far relational dialogics. Findings reveal that education policy is a far and strong dynamic constraint in Japan, and a near and weak dynamic constraint in Finland. Johnson, K. E. (2009). Second language teacher education: A sociocultural perspective. Routledge.

The impact of national cultural dimensions on the systems of quality assurance in higher education across Europe

Ancuta – Diana Prisacariu, University of Bucharest

Theory

The proposed paper draws from two different approaches: on one hand it's starting from the definition of national culture and classification of cultural dimensions offered by Geert Hofstede and, on the other hand, on the models of quality assurance in higher education across Europe (Prisacariu, 2014).

Method

The purpose of the analysis is to critically assess whether there is an impact of the national cultures on the quality assurance models defined by the author.

Sources

The first approach draws its evidence from the data published by Hofstede in supporting his definition and classification, while the segment related to quality assurance

relies on a grouping of systems, whose particularities vary from country to country, in four distinct types. The models are built through inductive-type reasoning: each particular national system could be classified as belonging to a wider perspective – comprehensive, initial contribution, results-oriented or autonomy-centered. Therefore, the models refer to the overall Quality Assurance policy and are built from its perspective.

Findings

Given the purpose defined above, the paper will approach the term “national culture” defined by Hofstede as “collective programming of the mind distinguishing the members of one group or category of people from others” and will demonstrate its impact on and relation to the quality assurance systems in higher education across Europe. The paper will underline the impact that national culture has on the functioning of quality assurance of higher education, providing also references to the changing role of the state in the emergence and development of the quality assurance models.

A4 (13-14.30 K228)

Tuloksellisuus, joustavuus ja toimintavapaus - perusopetuksen rahoitus lainvalmisteluasiakirjoissa 1990-luvulla

Virpi Pakkanen, University of Helsinki

Tutkimuksessani tarkastelen perusopetuksen rahoituslainsäädännön muotoutumista Suomessa valtiopäiväasiakirjojen - hallituksen esitysten ja niihin liittyvien valiokuntien mietintöjen - pohjalta. Laajemmin väitöstyöni käsittelee peruskoulujen (ala- ja yläkoulut) rahoitusta koskevaa politiikkaa ja hallintaa Suomessa ja Ruotsissa 1990-luvun alusta lähtien. Alkuvaiheessa olen käynyt tekstikorpusta läpi aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Esitän saamiani alustavia tuloksia siitä, millä peruskoulujen (myöhemmin perusopetuksen) rahoituslainsäädännön muutostarpeita, rinnakkain lukioiden, ammatillisen koulutuksen ja kulttuuritoimen rahoituksen kanssa, on perusteltu lainvalmisteluasiakirjoissa. Niin sanottu valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistus 1990-luvun alussa käsitti opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksen lisäksi kaksi muuta hallituksen esitystä: hallituksen esityksen kuntien valtionosuuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi, sekä hallituksen esityksen sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta. Hallituksen esityksessä todetaan, että [N]äitä kolmea esitystä ei voi toteuttaa irrallaan toisistaan (HE 215/1991 vp). Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (705/1992) tuli voimaan vuonna 1993. Se kumottiin myöhemmin säädöksellä 635/1998, jonka taustalla

oli puolestaan koulutusta koskevan lainsäädännön uudistaminen. Ajantasainen lainsäädäntö (1705/2009) astui voimaan vuoden 2010 alusta.

Koulun autonomia kasvaa - rehtorin liikkumavaran elementit

Eero Väättäin, University of Helsinki

Suomessa koko julkinen sektori kävi vuoteen 2000 mennessä läpi laajan muutoksen, jossa uuden julkisjohtamisen olettamukset ja kehittämisreseptit ovat olleet nähtävissä lähes kaikkien uudistushankkeiden taustalla (Haveri 2000). Uuden julkisen johtamisen, NPM-doktriinin, tavoitteena oli toimintamallien etsiminen yksityiseltä sektorilta ja julkisen sektorin toimintaperiaatteiden lähentäminen yksityisen sektorin toimintamalleihin (mm. Hietaniemi-Virtanen 2002, Ojala 2003, Haveri 2000, Karila 1998, Lumijärvi & Jylhäsaari 1999, Taipale 2009). Koko julkisen hallinnon läpäisi samalla ajanjaksolla uudistusaalto, joka perustui tulosjohtamisideologiaan (Möttönen 1997, Temmes 1994, Haveri 2000, Prättälä 2004). Se tuotiin julkishallintoon tuotteistettuna johtamisoppina, jolla oli omat käsitteensä, terminsä ja tekniikkansa (Kaljunen 2011).

Väitöstutkimukseni tavoitteena on analysoida miten yksittäinen kunta ohjaa rehtoria ja koulun toimintaa. Analyysin perusteella tavoitteena on mallintaa rehtorin liikkumavaran ja autonomian rakentumisen elementit. Tutkimuksen aineisto koostuu tutkimuskaupungin hallinnollisista asiakirjoista vuosilta 1984–1998. Opetuksen

järjestäjän dokumenttien sisällönanalyyseissä havaittiin, että kuntaorganisaation toimintaa ohjaaviin teksteihin on monin tavoin imeytynyt tulosjohtamisen ja NPM-doktriinin keinoja. Tutkimuksen tulos on, että rehtorin liikkumavara rakentuu kuuden elementin kautta: juridis-hallinnollinen, johtamisjärjestelmä, talous, professio, opetussuunnitelma ja koulunpidon arkkitehtuuri. Esityksessäni tarkastelen kielen, käsitteiden ja tekniikoiden muutosta talous -elementissä. Tutkimuksessa havaittiin, että luottamushenkilöjohdon ja virkamiesjohdon vallan- ja vastuunjakoja muutettiin, luovuttiin yksityiskohtaisesta toiminnan ja talouden ohjaamisesta sekä lisättiin koulun taloudellista vastuuta siirtämällä rehtorin päätettäväksi kokonaisbudjetti, joka sisälsi opettajien henkilöstömenot.

Kehittävä arviointi perusopetuksessa - mitä se merkitsee?

Tommi Wallenius, University of Helsinki

Nykymuotoiset perusopetuksen arvioinnin keskeiset linjaukset luotiin Suomessa 1990-luvun kuluessa. Koulutarkastustoiminnasta luovuttiin ja aiempaa suurempi huomio koulutuksen laadunarvioinnissa kohdistui oppimistulosten arviointiin. Kansalliset seuranta-arvioinnit päätettiin toteuttaa otospohjaisesti. Yksi keskeinen perustelu tälle kansainvälisestikin harvinaislaatukselle arviointimetodille oli, että se ennaltaehkäisee koulujen keskinäisen julkisen vertailun ja haitallisiksi koettujen rankinglistojen synnyn.

Suomalaiseen koulutuksen arviointipolitiikkaan viitataan usein käsitteellä kehittävä arviointi. Tässä esityksessä keskitytään tämän keskeisen, usein itsestäänselvyytenä

otetun, käsitteen tarkasteluun. Minkälaisia merkityksiä kehittävä arviointiin yhdistetään – mikä vastaavasti ei kuulu sen piiriin? Mitä kehitetään ja kenelle? Minkälaista toimijuutta sen voidaan ajatella tuottavan?

Kehittävän arvioinnin käsitteen merkitystä ja käyttöä analysoidaan poststrukturalistisesta semiotiikan tutkimusperinteestä käsin, jossa kieli ja käsitteet ymmärretään, ei ainoastaan todellisuutta heijastavana, vaan myös sitä tuottavana. Analyysi kohdistuu pääosin arvioinnin viranomaisteksteihin, mutta sen ohella esitetään havaintoja kerätystä haastatteluaineistosta. Menetelmällisesti analyysissä hyödynnetään A.J. Greimasin semioottista neliötä. Tutkimuksen alustavat tulokset osoittavat, että kehittävän arvioinnin käsitteen kautta suomalainen arviointipolitiikka asemoi itsensä tilivelvollisuutta korostavan arviointitoiminnan vastaiseksi. Mustavalkoinen asetelma herättää kuitenkin samalla lisäkysymyksiä siitä, millä tavoin esimerkiksi pohjoismainen koulutuksen tasa-arvon perinne, arviointi-informaation luonne itsessään tai kansalaiset tiedon käyttäjinä ymmärretään.

Esitelmä on osa tekeillä olevaa väitöskirjatutkimusta, jossa vertaillaan kansallisen oppimistulosten arviointipolitiikan ja sen käytäntöjen institutionalisoitumista Suomessa ja Ruotsissa.

A5 (13-14.30 K229)

The Role of Hope in Education for Democratic Citizenship: Synthetizing Critical Educational Philosophy of Freire and Torres

Katariina Tiainen, University of Helsinki

The paper focuses on the conception of hope in the context of Paulo Freire's and Carlos Torres's works. It suggests that synthesis of these critical scholar's forms a rich point of departure for understanding the role of hope as a virtue of the democratic citizen that could be cultivated in education. Hope might be the kind of abstraction adopted in educational field without further questioning its worth, and reflecting on what is required for to cultivate hope in the context of globalizing societies. In Pedagogy of the Oppressed Freire formulates the grounding for utopian hope through democratic education for liberation and social justice, which can be seen still valuable today. However, re-elaboration of hope for the needs of today's citizenship education is in order, since in the Freirean philosophy, no systematic theory on hope is proposed. Secondly, research on the conception of hope has been minimal in the field of education, and hope hasn't been offered consistent category. Purpose here is to better understanding on civic virtue of hope as concrete aim of democratic education. The focus is on the educant, rather than dealing hope as a feature of critical intellectuals. The works of these scholars forms a compound notion on the virtue of hope in daily life actions of the 'common people'. The synthesis elucidates this practical dimension of the virtue of hope, and makes explicit those emotional, moral and political aspects involved. Torres's theory opens prospects on

the role of hope as a civic virtue in context of contemporary neoliberal globalization, which is seen causing cynical common sense destructive to citizen's morals, and resulting into political disengagement. The analysis helps to grasp the nature of the virtue of hope as resistance of neoliberal common sense. Torres preserves the Freirean utopian hope, while includes notions of civic virtues, and marginality. Ethical grounding for the virtue of hope is based on Freirean ethics of intervention.

A Nordic perspective on gender and sexual minority rights — towards a queer utopia?

Jon Kjaran, University of Iceland

The Nordic countries have often been depicted as progressive societies in respect to gender equality, sexual and gender diversity. According to the European value survey (from 2014) the Nordic countries rank among the highest in Europe in respect LGBTQ acceptance. Moreover, in respect to legal frameworks and protection of sexual minorities, the Nordic countries rank among the 10 highest. In this paper I will discuss in detail the specific legal frameworks that have been developed in the Nordic context and specifically in Iceland with respect to LGBTQ rights, as well as public attitudes towards LGBTQ individuals. Being a small insular fishing community in the North-Atlantic, Iceland is an optimal case to explore these changes of LGBTQ reality and public acceptance within the Nordic context, whereas LGBTQ-rights were almost non-existing 30 years ago. Furthermore, a discussion of specific educational policies on gender and

sexuality, along with curricula changes that have been instigated in the Nordic context, particularly in Iceland, will be a topic of this paper. The main questions I would like to discuss and of which I put forward in the paper are two: To what extent can the “Nordic” context be considered as a queer utopia? However, the question remains, to what extent these progressive policies are actually being adopted and implemented in the education system and in specific school contexts? Here, I will also briefly discuss the education policies related to schooling of sexualities and transgender/transsexual identities. This discussion of the Nordic context will also draw comparisons with progressive policies on LGBTQ youth and schooling elsewhere in North America for example as a basis for more fully understanding histories and the impact of legal cases on homophobic violence in schools and their influence on policy-making.

Constructing sexual and gender diversity in the educational outreach work of Finnish lgbt human rights organisation Seta

Jukka Lehtonen, Hanken School of Economics

Many lgbt organisations are doing educational outreach work in schools and other educational settings to advance knowledge on sexual and gender diversity, and to help students, teachers, and other professionals to acknowledge them and take them into account in their study time and at their work. I focus on how gender and sexuality are constructed within the educational work of Seta. There is a tension in the educational work of Seta in trying to describe the diversity of gender and sexuality as clearly and shortly as possible, but still manage to add all the definitions and

various but chosen groups of people in their presentations in schools. The terminology and concepts around sexual and gender diversity are in constant change, and many terms are heavily emotionally charged and negotiated. The choice of terms is influenced by global trends and many concepts have foreign background, but their interpretation and use has local Finnish elements. I will analyse the change and the dynamics of the negotiation of the terms and letters, their practical use in the educational settings, and the discussions around them. This paper is based on my ethnography on lgbt youth work and non-heterosexual and transgender young people’s agency and transitions. My project is part of a research project “Engaging South African and Finnish youth towards new traditions of non-violence, equality and social wellbeing”. Ethnographic observation has been done in several educational settings, such as upper secondary school, training seminar for youth workers, seminar for teachers, and training seminar for voluntary lgbt educational activists, who visit schools.

B1 (15-16.45 K222.1)

Think tanks and special advisers in English education policy-making

Jaakko Kauko, University of Helsinki

Earlier research attests to the externalisation and politicisation of policy advice, and in the United Kingdom to the growing importance of think tanks and special advisers in this process. The presentation focuses on the case of England, which education is run by the UK government. The presentation analyses special advisers and think tanks from the theoretical perspectives of data governance, and power and knowledge. Drawing on policymaker interviews, statistics and document analysis, it is argued that advice on English education policy has become politicised in a double sense. Firstly, the number of non-departmental public bodies has dramatically decreased, making way for a shift of expert functions to think tanks. At the same time, universities and trade unions have become less appreciated partners for policymakers and their advice has crumbled in the wake of a professional gap. Secondly, the nature of advice has shifted to favour politico-ideological perspectives. The question of who is allowed to participate in the decision-making has become more relevant and the public debate more combustible.

Societal frames of schooling and official curriculum encountering: Ethos as dynamics of classroom culture

Hannu Simola, University of Helsinki

My presentation is based on an empirical study (TOLU, Toimiva lähikoulu, 2014-15) focusing on three decent primary schools in East-Helsinki with demanding student's intake area looking for the secret of their success. It was funded by Kaupunkitutkimus ja metropolipolitiikka - tutkimus ja yhteistyöohjelma (KatuMetro).

There has been five hypotheses in the project that seem to have received empiric support during the study so far, at least partly.

H1: Ethos of the school is essential.

H2: Ethos is a kind of tacit discursive principle of the dynamics that organizes everyday life of the school.

H3: Ethos will be created while the societal frames of schooling (ie. obligatoriness, mass formation and selection responsibility) meet official curricular pursuits in everyday life of schooling.

H4: Each school possesses its own particular dynamics (i) in its quality, (ii) in its explicitness and in (iii) in its sharedness but always related (iv) to the national classroom dynamics, too.

H5: The ethos will essentially be created in relation to six encounters of societal frames of schooling and official curriculum in everyday life of schooling. These are questions of (i) order and control, (ii) abundance and distinction of the students, (iii) compulsory disciples and their parents, (iv)

management and power relations, (v) rewards, punishment and assessment and (vi) time and haste.

The presentation will ventilate on these hypotheses and contribution they may offer to empirical classroom research.

Sami Julin

The paper is aimed to be contribution on discussion about the consequences of research policy to the process of knowledge production, where during at least the last three decades, as a result of post modernist, critical and feminist influences, the relevance of researchers' personal experiences and commitments as well as social positionings are acknowledged.

B2 (15-16.45 K222.2)

Ammatillisen peruskoulutuksen uudistus ja sen suhteutuminen vammais- ja koulutuspoliittisiin linjauksiin

Aarno Kauppila & Anna-Maija Niemi, University of Helsinki

Esitelmässämme keskitymme tarkastelemaan ammatillista koulutusta ja sitä koskevaa uudistusta, joka astuu voimaan 1.8.2015. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat ammatilliset erityisoppilaitokset ja niiden järjestämä Vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus ammatillisessa peruskoulutuksessa (Valmentava I ja II). Uudistuksen myötä vammaisten opiskelijoiden ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus (Valmentava I) yhdistetään ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen ja kotitalousopetuksen kanssa Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus -nimiseksi kokonaisuudeksi. Vammaisten opiskelijoiden työhön ja itsenäiseen elämään valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus (Valmentava II) erotetaan erilliseksi eitutkintoon johtavaksi koulutukseksi, jonka nimeksi tulee Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus. Esityksessämme keskustelemme siitä, miten uudistuksesta ja sen tavoitteista puhutaan. Tarkastelemme tätä puhetta suhteessa yhteiskunnallista osallisuutta ja (palkka)työllistymistä tavoittelevaan vammaispoliittiseen diskurssiin. Aineistomme koostuu keväällä 2015 virkamiehille ja opetuksen järjestäjille tehdyistä asiantuntijahaastatteluista

(N 10) sekä koulutus- ja vammaispoliittisista asiakirjoista, joiden analyysi on työn alla. Alustava analyysimme osoittaa, että asiantuntijoiden puheessa tuotetaan ristiriitaista kuvaa uudistuksesta, muun muassa siitä, miten se tulee vaikuttamaan koulutuksessa olevien ja koulutukseen valikoituvien opiskelijoiden jatkokoulutus- ja työllistymismahdollisuuksiin sekä siitä, miten uudistus suhteutuu vammaispoliittiseen diskurssiin.

Tutkimuskumppanuus ja tutkimuseettinen anonymitteetti

Katariina Hakala, Kehitysvammaliitto ry

Olen toiminut kuusi vuotta tutkijana Kehitysvammaliitossa, toteuttanut kaksi tutkimushanketta ja suunnittelen kolmatta. Näissä kaikissa kehitysvammapalveluiden käyttäjät toimivat tutkimuskumppaneina. RATTI-hankkeessa, eli Ratkaisuja haastaviin tilanteisiin kehitysvammaisten yksilöllisessä asumisessa (RAY 2009; 2012) keskeisenä tavoitteena oli vahvistaa kehitysvammapalveluissa elävien henkilöiden omaa osallisuutta heitä koskevien asioiden käsittelyssä ja ratkaisujen etsimisessä ”haastaviin tilanteisiin”. Kutsuin tutkimuskumppaneikseni kolme henkilöä, joiden kanssa kulkien ja heidän lähiyhteisöissään keskustellen kirjoitin raportin: ”Kyllä ihmisoikeuksissa olis parantamisen varaa!” Haastavia tilanteita kehitysvammaisten yksilöllisessä asumisessa. Toinen tutkimus toteutui Onnistuneita valintoja -hankkeessa (RAY 2011-2014), jossa kokosin tutkimusryhmän MeItse ry:n jäsenistä, jotka valitsivat itselleen parin työskentelemään ryhmässä. Tästä prosessista

olemme kirjoittaneet yhteistä multimediaa otsikolla Kansalaiskokemuksia. Vammaispalvelut ja tavallinen elämä. Kolmatta hanketta suunnittelen parhaillaan ja siinä on tarkoitus lähteä kirjoittamaan Työllistymistarinoita neljän henkilön kanssa Kehitysvammaiset ihmiset töihin hankkeessa (RAY 2013-2016).

Esityksessäni kuvaan tutkimuseettisiä haasteita erityisesti tutkimuskumppaneideni nimeämisen kysymyksen äärellä, sekä ratkaisuja, joilla olen etsinyt vastauksia näihin haasteisiin. Tutkimukseni on ollut uudenlaista kehitysvammaisuuksien käyttäjiä mukaan kutsuvaa tutkimusta ja tutkimusmenetelmien kokeilua, jossa olen etsinyt oikeudenmukaisia ja tasa-arvoisia käytäntöjä tehdä ”inklusiivista” tutkimusta. Tutkimuseettisten periaatteiden ja säännösten tulkinta ja neuvottelut erityisesti anonyymiteetistä ovat muodostuneet tärkeiksi tutkimuksessani. Tarkasteltavana informoitu suostumus, tutkimuseettinen ennakoarviointi, yksityisyyden suoja, yksilön suojeleminen, tekijänoikeudet sekä ammatillinen salassapitovelvollisuus.

Nollatoleranssillako väkivallasta vapaa perusopetus?

Sari Vesikansa

Perusopetus tulee kohtaamaan kovenevia haasteita korkean työttömyyden ja sosiaalisen turvattomuuden lisääntymisen myötä. Uhkana on kehitys kohti kovenevia otteita sosiaalisen järjestyksen luomisessa kouluun. On ennustettavissa, että nämä otteet tulevat kohdistumaan niihin oppilaisiin, joiden on vaikea päästä kiinni opetukseen ja integroitua kouluyhteisöön myönteisellä tavalla. Viime syksynä

televisiossa järjestettiin kouluväkivaltaa käsittelevä keskustelu. Siinä silloinen opetus- ja kulttuuriministeri Krista Kiuru vetosi katsojiin kouluväkivaltaongelman ratkaisemiseksi, ”kun ei meillä muuta ole kuin tuo nollatoleranssi”. Tuoreessa Opettaja-lehdessä puhutaan opettajan ammatista ”väkivallan riskiammattina” ja vaaditaan ”nollatoleranssia kaikelle väkivallalle kaikissa olosuhteissa”. Kokemus nollatoleranssista Yhdysvaltain valtionkouluissa osoittaa, että se on haitallinen ja enenevään väkivaltaan johtava tapa yrittää luoda sosiaalista järjestystä ja turvallisuutta kouluun ja että kysymys väkivallasta koskee koulunpidon ja opetuksen eetosta kokonaisuudessaan.

Olen kehittämässä teoreettista mallia siitä, miten opettajan tulisi hahmottaa tehtävänsä opetusryhmiensä johtajana sekä sellaisista koulun toimintakulttuurin elementeistä, joiden vaikutuksesta koulussa rakentuva sosiaalinen maailma todennäköisesti kykenee tehokkaasti torjumaan oppilaiden väkivaltaista käyttäytymistä. Tutkimushankkeeni on luonteeltaan soveltava. Hyödynnän siinä monitieteellistä ihmisyyttä ja ihmisyyshäiriöitä sekä kasvatusta ja koulua koskevaa tutkimusta sekä kokemuksiani osallistavan opetuksen kehittäjänä eräissä peruskouluissa. Lähestymistapani koulun kasvatuskulttuuriin on sosiologinen valtakriittinen instituutioanalyysi (Foucault, Bourdieu, Wacquant). Mallini työstämisessä hyödynnän systeemianalyttistä tapaa (Senge) tulkita kouluja inhimillisinä yhteisöinä ja niissä tapahtuvia asioita prosessimaisesti etenevinä diskursiivisina ja ei-diskursiivisina ilmiöinä.

B3 (15-16.45 K227)

Equity and Justice in the Transition from Compulsory to Upper-Secondary Education: The Role of Grading in Educational Choices

Najat Ouakrim-Soivio & Sirkku Kupiainen

Comprehensive school grades are critical for students' choice of upper secondary education and their fairness is paramount for educational equity. Regarding the role of grades as feedback for students in meeting the curricular goals, the transfer from the more 'supportive' grading policy of the earlier years to the stricter criterion-based grading of the final year is of importance. The fairness of the little-researched upper-secondary grades is of equal importance regarding their role in students' course choices at school and their later educational choices.

The present study will look at student grading at three instances: First, comparing ninth graders' performance in a national assessment to their teacher-given grades in the subject. Second, the grades awarded in different subjects at the end of comprehensive school. Third, comparing general upper secondary school students' grades to their performance in the respective exam in the matriculation examination.

The data comprises, respectively, 10 389 pupils in 188 comprehensive schools, the 13 500 students of the Helsinki metropolitan region applying to upper secondary education in spring 2014, and 2000 students from 35 sampled upper secondary school. The study will lean on quantitative

methodology. The results support earlier findings regarding differences between pupils' teacher-given grades and the competences they show in national assessments, reflecting teachers' adjusting of grades according to pupils' competence level.

The results also show considerable in-between-subject differences in grading both at the basic and the upper general school level. In the latter, the grades are shown to guide students' later curricular choices, carrying further to choices in the matriculation examination and in tertiary education. Additionally, the criteria for grade eight in the core curriculum seems to have inflated earlier grade means, possibly inducing to students a false understanding of their actual competence level.

Basic education politics in Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden: national narratives?

Sonja Kosunen, Petteri Hansen, Venla Bernelius, University of Helsinki

Cross-country comparisons are always challenging. This study intends to reconstruct a comparative view of basic education politics in Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden, and elaborate on what are the central phenomena, policy threads and related national narratives in basic education politics within and across Nordic countries. Our theoretical and methodological approach aims to unravel the complexity, contingency and trans-nationality, which characterise the educational systems in Nordic societies. The

main hypothesis is that the dynamics of the basic education systems in each country are relative. Our focus in the study is on how a comparative understanding of basic education politics in the Nordic countries could be constructed, while keeping the subject of study mobile and fluid and at the same time allowing comparison with other policy fields. We concentrate on the construction of an empirical cross-country comparison and aim to theoretically and conceptually elaborate on the relational approach based on dynamics in educational politics. In addition, we propose a basis for a socio-historical approach through which the empirical field in five different national contexts could be approached empirically. In this presentation our main focus is on the research design including interviews with politicians, researchers and policy-makers.

B4 (15-16.45 K228)

Meidän Petterille enemmän? Korkeakoulutettujen espoolaisäitien kouluvalintadiskurssit ja niihin sisältyvät arvoristiriidat

Eeva Rontu, University of Helsinki

Tässä pro gradussa tutkitaan vanhempien teemahaastatteluissa yläkouluvalintojen perusteluista muodostuvia diskursseja, niihin sisältyviä arvoja ja arvoristiriitoja. Taustalla on Schwartzin teoria yksilöiden universaaleista arvoista, jossa arvojen nähdään sijaitsevan kehällä, jonka perusulottuvuudet ovat säilyttäminen-muutosvalmius sekä itsensä korostaminen-itsensä ylittäminen. Arvot suuntaavat ihmisten valintoja. Vanhemmilla on ollut Suomessa oikeus valita lapsensa koulu 1990-luvulta alkaen. Tämä liittyy yleiseen keskushallinnon hajauttamiskehitykseen, jossa kuntien itsehallintoa on vahvistettu. Suurissa kaupungeissa ilmenee koulumarkkinoiden piirteitä: perheet kilpailevat koulujen oppilaspaikoista ja koulut parhaista oppilaista, ja koulujen väliset erot ovat kasvussa. Vanhemmista on samalla tullut koulutuspoliittisia toimijoita. Kouluvalintapolitiikkaa perusteltiin Suomessa käytäntöön otettaessa neutraalisti yksilöllisempien oppimismahdollisuuksien tarjoamisella ja motivaation lisäämisellä. Mahdollisuuksien tasa-arvon rinnalle on kehittynyt näkemys, jossa tasa-arvo määritellään valinnanvapaudeksi ja yksilön oikeudeksi toteuttaa omia kykyjään. Tässä tutkimuksessa kyseenalaistetaan hegemoninen hyvän vanhemmuuden diskurssi ja omaa etuaan ajavan valitsijan oletus sekä tarkastellaan kriittisesti ideaa koulutuksen markkinoitumisen väistämättömyydestä

ja ihmisestä eriasteisesti kyvykkäänä kuluttajana koulutuksen kentällä. Vanhempien houkuttelu mukaan koulutuksen markkinoitumismuutokseen oman lapsen erityisyyteen ja tulevaisuudessa pärjäämiseen vetoamalla voidaan nähdä myös esimerkkinä hallintavallan toiminnasta nyky-yhteiskunnassa. Alustavina tuloksina esitellään vanhempien puheesta nousevat hyvinvointi-, itsensä toteuttamis-, turvallisuus-, menestys- ja yhteenkuuluvuusdiskurssi sekä niistä löytyvät arvot, ja tarkastellaan näiden diskurssien suhteita. Tuloksia pohditaan suomalaisten arvoja koskevan aiemman tutkimuksen valossa.

Perheiden kouluvalintastrategioiden dynamiikat

Janne Varjo & Mira Kalalahti, University of Helsinki

Esityksessä analysoimme perheiden kouluvalintojen dynamiikkaa - tarkastelemme rakenteen, toimijuuden ja sattuman yhteenkietoutumista suomalaisessa kouluvalintapolitiikassa sekä perheiden valintastrategioissa. Teoreettisesti analyysimme rakentuu dynamiikan käsitteelle. Kaukon ja kumppaneiden (2012; ks. myös Kauko 2011; Palonen 2006) mukaan politiikan dynamiikan kolme ulottuvuutta ovat poliittinen tilanne, poliittiset toimintamahdollisuudet ja poliittinen pelitila (Spielraum). Metodologisesti esityksemme on synteesi aikaisemmista kouluvalintaa ja koulutuspolitiikkaa käsittelevistä tutkimuksista, joita tarkastelemme dynamiikkanäkökulmasta. Tutkimusaineistomme muodostavat kolmen jo päättyneen kouluvalintoja tarkastelleen tutkimushankkeen julkaisut. Poliittisen

tilanteen näkökulmasta yhteiskunta keskiluokkaistuu samalla kun peruskoulujärjestelmä muuntuu yksilöllisyyttä ja valinnanvapautta korostavammaksi. Uusliberalistisista muutoksista huolimatta Pohjoismainen hyvinvointivaltiomalli on yleisesti säilyttänyt legitimitteettinsä. Käytännössä tämä ilmenee esimerkiksi kunnallisen peruskoulun vahvana kannatuksena ja kouluvalintapolitiikan ”pehmeytänä” (soft school choice). Suomalainen versio kouluvalinnasta on rakentunut valinnaksi julkisen vallan hallinnoiman yhtenäiskoulujärjestelmän sisällä – ei valinnaksi julkisen ja yksityisen järjestelmän välillä. Poliittisten mahdollisuuksien näkökulmasta valikoituminen painotettuun opetukseen toimii kouluvalinnan mahdollistavana mekanismina. Huolimatta kansallisista erityispiirteistä suomalaisen kouluvalinnan pelitila kytkeytyy vahvasti yhteiskuntaluokkaan. Ylä- ja keskiluokkaiset perheet ovat kyvykkäimpiä hyödyntämään muuttuvaan kouluvalintapolitiikkaan kytkeytyviä uusia mahdollisuuksia. Seurauksena suomalaiset peruskoululaiset ovat eriytyneet lähikoulussaan yleisopetuksen ryhmissä opiskeleviin sekä painotetun opetuksen ryhmiin valikoituneisiin, joiden koulupolku sisältää sarjan aikaisessa vaiheessa tapahtuneita erilaisia valintoja.

B5 (15-16.45 K229)

Talking about the study to the children – material, entangled, critical and affirmative?

Riikka Hohti, University of Helsinki

Research emerging from New Materialisms approaches has begun to push the limits of critical inquiry towards an affirmative critical approach (Braidotti 2013). For example Lenz Taguchi (2015) defines that this is an engagement that does not simply strive to inquire the dominant discursive and material forces, but that engages in a “mapping” of those forces that can have the power to transform or reconfigure reality. In my study I examine the question “What is happening in the classroom?” through free-flowing writings made by children on a laptop in their own classroom. In this presentation I focus on my experience of returning to the class after two years to talk to the children about their writings and about my own analysis. I found that posthumanist theory and the starting point of material entanglements (Barad 2007) allowed me to connect with things and doings children wrote about, that mattered to them – Pokémon figurines, hair, food, going to the break, a musical instrument – and to speak to them beyond the uneasy positions of the knower/the known. I suggest that Barad’s agential realism enables us to connect with children as critical thinkers and emergent and complex being-becomings (Prout 2005; Lee 2001). I ponder, if this engagement also could be seen as a critical but affirmative force, enabling “a play of experimentation, aiming to exceed what we know” (Lenz Taguchi 2015). Could a practice like this be also seen as a political act, which takes us away from

the dichotomical dead-ends of dominant/ marginalised regimes for us to imagine new possibilities for social change?

Curriculum and Didaktik Education Traditions: What is changing and what is staying the same? A comparative perspective

Armend Tahirsylaj, The Pennsylvania State University

The analysis is based on two ethnographic projects, where fieldnotes have been generated before and after the times of ‘open data ideology’. I read these field notes side-by-side asking first how they are constructed; for example how episodes in the field have been framed and contextualised. Second, I explore what has been written and how participants and their actions have been described. Third, I paid attention on silences -- what has been left out. In addition to fieldnotes this third phase of analyses is based on autoethnographic reflections on fieldwork, framed by the awareness of archiving.

There might be anyone behind your shoulder: reflections on archiving field notes

Sirpa Lappalainen, University of Helsinki

It has been argued that fieldnotes are crucial for researchers in terms of their professional identification. Writing fieldnotes is a handicraft, on the other hand it is an highly emotional and embodied approach. Notes might include descriptions of frustration, disappointments and confusions – affects, which often lead to new tracks, relevant in terms of

analysis and interpretation but which researcher might be unwilling to share for wider audience. However, current research policy intensively promotes an opening of the data generated in funded research projects for publicly available. Still, the impacts of open data policy on the knowledge production are rarely discussed. Therefore the aim of this paper is to reflect on how an agreement to provide ethnographic data publicly available in an archive impacts on the process of knowledge production in ethnographic fieldwork.